

Betreffende de verwondering van Heren XVII [fol. 100] dat er te Cheribon ijzer verkocht zou worden om minder gewilde goederen en vooral textiel te verkopen, verwijst men naar de generale missive van eind december 1764. Omdat men onder dwang geen handel wil drijven en de afzet van textiel daar niet nodig heeft, is Cheribon van verkoop van ijzer en textiel uitgesloten. Het bevel in de aparte brief van Heren XVII van 21 oktober 1765 aan de gouverneur-generaal om de prijs die de Compagnie voor een pikol koffie moet betalen, zonder nadeel voor de inlander, met een rijksdaalder te verminderen, is bij resolutie van 27 juni 1766 en per brief van die datum aan de resident doorgegeven. Deze beloofde in zijn brief van 9 augustus het te zullen uitvoeren.

BANTAM

[fol. 101] Daar het weinig moeite zal kosten de Javaan te weerhouden van de omslachtige en voor hem weinig voordelige verwerving van peper, is er geen gevaar dat de Compagnie daarmee overspoeld zal worden en die niet meer kan verkopen. Hoewel alles gericht blijft op het verkrijgen van dat gewilde product, is het te vrezen dat in dit schrale jaar te weinig wordt verworven, daar er tot nu toe niet meer dan ongeveer 1.327.125 lb is binnengekomen en er niet meer valt te verwachten. De verwerving in dit jaar zal vrij veel met die in de vorige twee verschillen.

BATAVIA

Men ziet de uitvoering van de belofte zoveel mogelijk scheepstimmerlieden te sturen met verlangen tegemoet. Op de verbazing van Heren XVII dat zulke ambachtslieden in Indië niet zijn te krijgen, terwijl er toch zoveel schepen worden gebouwd, [fol. 102] antwoordt men dat schepen die enigszins met de Nederlandse makelij overeenkomen in Surat, Siam, Pegu en andere plaatsen in die streek gebouwd worden. De werklieden willen niet verhuizen, omdat ze daar werk vinden.)

Buiten dat het ook gantsch niet profitabel uitkomt om bij gebrek van betere inlanders te moeten gebruiken, als ruim zoveel dan een Europeër kostende, gelijk consteerd met twaalf op de propositie van den E. schout bij nagt Houtingh en ingevolge onze resolutie van den 3 juni in huur genomene Chineesen, die ider 'sdaags de Comp^e wel komen te staan op 1 rds. 'sdaags. Ofschoon men hier nog in dezelve omstandigheeden verseerd als die ons in 1763 verhinderden de retourscheepen met het swaarste volk te bemannen, hebben wij echter, ter beantwoord aan U Wel Edele Hoogachtbare verwagting, het hoofd over 's Compagnies zeemagt, nevens den commandeur en opper-equipagiemeester, de executie dezer ordre aanbevolen om, wanneer er de gelegentheid zig eens (zoo gehoopt wordt) toe mogte komen op te doen, daaraan na mogelijkheid te beantwoorden.

Fol. 102r-v.

([fol. 103] Daar, zoals Heren XVII al opmerkten, de bindrottings rond de theekisten die op vracht naar Nederland gaan, problemen bij het opbergen in het ruim geven, is bevolen die weg te laten. Dat zou allang zijn gebeurd, indien de verzenders niet op deze versteviging van de kisten hadden gestaan. Men is verbaasd over de bedenkingen van Heren XVII tegen de sinds 1762 gunstige afzet van koperen duiten en penningen, in het bijzonder op Java's Oostkust. Daardoor zijn de daar, te Batavia en elders ongebruikt liggende voorraden in omloop gebracht en dat moet blijvend bevorderd worden. Deze weinig gezochte munten hebben zo hun vorige waarde weer gekregen. [fol. 104] Uit de brieven zal duidelijk zijn gebleken dat de vraag er naar in belang van de Compagnie is bevorderd. Men wilde niet wachten op de aanvoer uit Nederland, maar van de gunstige gelegenheid gebruik maken, kortom het ijzer smeden als het heet is. Daar Heren XVII echter willen weten waar deze aanzienlijke afzet aan te danken is, bericht men dat raad ordinaris Willem Hendrik van Ossenberg, die verleden jaar het bestuur op Java's Oostkust heeft overgedragen, deze gunstige verandering heeft doorgevoerd)

--- hebbende niet alleen het geluk gehad dat, nadat de ginter bevorens roulleerende